

OKM:n lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi varhaiskasvatustilain 22 §:n ja 70 §:n 2 momentin 5 kohdan kumoamisesta

Tampereen kaupungin lausunto
Diaarinumero: TRE:3287/12.06.01/2024

Tampereen kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua varhaiskasvatustilain muuttamisesta.

Paikallisen varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen kumoaminen

Tampereen kaupunki ei kannata ehdotettua muutosta, jonka mukaisesti luovuttaisiin paikallisten varhaiskasvatustilain laadintavelvollisuudesta. Paikallinen varhaiskasvatustilain laadintavelvoite on sekä suunnittelun että arvioinnin väline, joka määrittää varhaiskasvatustilain järjestämistä ja toteuttamista kunnissa. Myös sen merkitys toimintaa ohjaavana asiakirjana on henkilöstölle suuri. Paikallinen varhaiskasvatustilain laadintavelvoite auttaa henkilöstöä sisäistämään valtakunnallisen varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen perusteita ja toteuttamaan sitä lapsiryhmien toiminnassa. Lisäksi paikallinen varhaiskasvatustilain laadintavelvoite on ohjauksen ja valvonnan työkalu, jota ilman kunnan olisi huomattavasti vaikeampaa huolehtia velvollisuudestaan valvoa yksityisten palveluntuottajien järjestämää varhaiskasvatustilain laadintavelvoitetta.

Paikallisilla varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteilla on myös oleellista merkitystä varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen yhdenvertaisuuden ja inklusiivisuuden toteuttamisessa, etenkin isoissa kunnissa. Mikäli varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen suunnittelutyötä jatkossa tehtäisiin valtakunnallisen ohjauksen lisäksi vain varhaiskasvatustilain laadintavelvoiteyksiköiden ja lapsiryhmien tasolla, olisi vaarana, että varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen laatu alkaisi paikoin heiketä.

Esityksessä viitataan siihen, että paikalliset varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteet toteutuvat nykyisin monin paikoin puutteellisesti. Paikallisen varhaiskasvatustilain laadintavelvoite on ollut voimassa vasta varsin lyhyen aikaa. Se, ettei velvoitetta ole kaikkialla vielä pystytty toteuttamaan täysimääräisesti, ei tarkoita, että velvoite olisi huono. Kunnissa tarvitaan paikallisten varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen jalkauttamisessa määrätietoista, pitkäkestoista työtä ja aikaa parantaa tuloksia, jotta lapsen oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen toteutumiseen voi toteutua lainmukaisesti.

Varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen lapsiryhmässä työskentelevän henkilöstön suunnittelu- ja raportointivelvoitteet eivät oleellisesti kevene, mikäli paikallinen varhaiskasvatustilain laadintavelvoite jätetään tekemättä. Myöskään taloudelliset vaikutukset eivät ole merkittäviä. Jos paikallista suunnitelmaa ei tehdä, lähes vastaava työmäärä siirtyy kullekin varhaiskasvatustilain laadintavelvoiteyksikön johtajalle eli hallinnollisen työn yhteismäärä saattaa jopa kasvaa. Kunnan olisi joka tapauksessa tuettava ja ohjattava varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen henkilöstöä varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen perusteiden toteuttamisessa ja tuotettava sitä varten omaa materiaalia. Hallinnollisen työn kuormittavuutta lisää tällä hetkellä myös ei-kelpoisen henkilöstön määrän kasvu. Hallinnollinen työ kasautuu päteville, vakituiselle henkilöstölle, mikä kuormittaa heitä. Epäpätevät työntekijät tarvitsevat lisäksi paljon perehdytystä ja muuta tukea työssään, jotta varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen mukainen toiminta toteutuisi.

Varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen henkilöstön hallinnollista työtä voitaisiin vähentää esimerkiksi siten, että lapsen varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen vuosittainen laadintavelvollisuus poistettaisiin, lukuun ottamatta tehostettua ja erityistä tukea saavia lapsia. Tampereen kaupunki ehdottaa, että lapsen varhaiskasvatustilain laadintavelvoite tulisi laatia aina lapsen aloittaessa varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen ja sitä päivitetäisiin tietyin määräajoin, esimerkiksi aina 4-vuotiaana. Vaikka lapsen varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen laadintavelvoite ei laadittaisi vuosittain, henkilöstöllä tulisi kuitenkin olla velvollisuus keskustella lapsen varhaiskasvatustilain laadintavelvoitteen huoltajien kanssa säännöllisesti.

Tampere kannattaa lapsen tukea koskevan hallintopäätöskokonaisuuden uudelleen arviointia siltä osin, onko tarkoituksenmukaista tehdä hallintopäätös varhaiskasvatuksen tehostetusta tuesta, vai riittäisikö tuen tarpeen arviointi ja tuen suunnittelu lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa. Tuen rakennetta varhaiskasvatuslaissa tulee kehittää samaan suuntaan perusopetuslain kanssa, jotta lapsen tuen jatkumosta tulee eheä ja huoltajille mahdollisimman ymmärrettävä.

Täydennyskoulutuksen raportointivelvoitteen keventäminen

Toisena asiana esityksessä ehdotetaan henkilöstön täydennyskoulutuksen raportointivelvoitteen keventämistä. On totta, että kunnissa tehdään täydennyskoulutuksesta tuplatallennuksia: tietoa viedään sekä Vardaan että kuntien omiin järjestelmiin. Tällä hetkellä Tampereella täydennyskoulutustietoja tallennetaan kolmeen eri järjestelmään, mikä on hankalaa ja työllistävää. Tampereen kaupunki ehdottaa, että kehittämällä Varda-järjestelmää edelleen kuntien omat tallennukset täydennyskoulutuksesta voitaisiin vähitellen lopettaa ja sitä kautta vähentää hallinnollista työtä kunnissa.

Valssi-laadunarviointijärjestelmän käyttö edellyttää Vardan käyttöä ja integraatio Vardan ja Valssin välille on kehitetty. Mikäli Varda ei ole käytettävissä tietopohjana, edellyttää se työstä tietojen erilliskeruuta. Erilliset kyselyt lisäävät hallinnollista työtä monissa kaupunkiorganisaation osissa. Henkilöstön osaamisen laadun arviointi Valssin avulla ei mahdollistu ilman Vardan tietokantoja.

Lausunnon keskeinen sisältö

Tampereen kaupunki pitää paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa tärkeänä osana varhaiskasvatuksen laadun varmistamista ja lapsen oikeuksien toteuttamista. Sen laatimisvelvoitteen poistaminen ei vaikuta lasten kanssa työskentelevien varhaiskasvatuksen ammattilaisten työajan käyttöön, eikä siten paranna lasten kokeman varhaiskasvatuksen laatua. Mikäli suunnittelu- ja raportointivelvoitteita on kevennettävä, keventämisen tulee koskea niitä asiakirjoja, joita tehdään määrällisesti eniten ja joita tekevät nimenomaan lasten kanssa työskentelevät työntekijät.

Täydennyskoulutuksen raportointivelvoite valtiolle tulee säilyttää, mutta kuntien omien kirjausten tekeminen ja erilliskyselyihin vastaaminen tulee jatkossa tehdä tarpeettomaksi Varda-järjestelmää kehittämällä.